

[Kirkegaard]

ber. Denne valne formulering i formålsparagraffen smittede af på beskrivelserne af fagenes mål og de vejledende læseplaner. Man gav op over for den kendsgerning, at menneskehedens samlede sum af viden var så overvældende, at ingen kunne kapere det hele. Når man alligevel ikke kunne klare det hele, så var det jo lige meget, hvad man lærte. Hovedsagen var, at man lærte at lære. Man gjorde ikke noget helhjertet forsøg på at indkredse de centrale kundskabsområder, men nøjedes med at angive nogle eksempler. Resultatet er blevet, at langt de fleste folkeskoleelever lider af en katastrofal mangel på almenviden. Hver gang man har forsøgt at undersøge dette spørgsmål, er man blevet forskrækket over resultatet.

For det andet kasserede man med vedtagelsen af loven i 1975 de almene menneskelige værdier, den gamle lov hvilede på, og erstattede dem ikke med nye. Begreber som etiske og kristelige værdier, ærbødighed for menneskelivet og naturen, kærlighed til hjemmet og vort folk og land, der var centrale led i bekendtgørelsen fra 1960 om den gamle lov, disse højtidelige begreber grinede den pædagogiske avantgarde meget ad i begyndelsen af 1970'erne – ja, bagtroppen i den pædagogiske debat griner vel stadig væk. Men den megen morskab over disse begreber kan ikke skjule, at skolens helt nødvendige opdragelsesvirksomhed herved kom til at hvile på sand og ikke på klippegrund. Man kastede simpelt hen barnet ud med badevandet.

For det tredje savnes det, som ministeren har kaldt den kulturelle forankring, en understregning af det betydningsfulde i, at børnene kommer til at kende deres rødder, at de får en ballast af viden om de strømninger af kulturel, religiøs og åndelig karakter gennem tiderne, som er baggrunden for danskernes måde at leve på. Hvis børnene ikke får et sådant kendskab, så har de ikke en fair chance for at møde den udfordring, informations-samfundet vil stille dem over for: et konstant bombardement af informationer og international underholdning døgnet rundt via den teknik, som vil stå til befolkningens rådighed.

Jamen, vil nogle sikkert spørge: står der da ikke i formålsparagraffen nogle smukke ord om demokrati? Kan man ikke anvende dette begreb som grundlag for skolens hold-

ningsmæssige profil og opdragelsesvirksomhed? Dertil er svaret klart nej. Demokrati er hverken en livsholdning eller en verdensanskuelse. Demokrati er såmænd blot en skikkelig måde at være uenig på. Jeg tror, det var professor Løgstrup, der brugte den formulering i en af sine sidste forelæsninger. Og så kan jeg føje til, at demokrati da også er en særdeles hensigtsmæssig måde at finde frem til fælles beslutninger på – til trods for eventuel uenighed. Derfor skal begrebet demokrati ikke ud af formålsparagraffen, men det kan slet ikke stå alene.

Vore bestræbelser i de kommende måneder må være at få fjernet fundamentale svagheder og få dem erstattet med noget, der kan holde. Der er ikke noget at sige til, at der er problemer med kundskabsformidlingen, når man famler i blinde. Derfor må vi erstatte dette kæmpemæssige pædagogiske tag-selv-bord med et nøje gennemtænkt menukort, så der i skolen kan serveres et udsøgt måltid, som er sammensat og tilberedt efter nøje overvejelse. Derfor er vi glade for ministerens tilkendegivelse om, at nu skal begrebet centrale kundskabsområder indkredses, så vi kan få et godt udgangspunkt for udarbejdelse af læseplaner. Der er i allerhøjeste grad behov for en præcisering af folkeskolens faglige mål.

Vi bør også forsøge at finde frem til et fælles værdigrundlag for skolen. Værdinihilismens tid er forbi. Det er ikke sikkert, at vi kan anvende de samme formuleringer som i 1960, selv om jeg vil hævde, at de dengang nævnte værdier er langt at foretrække for ingenting. Det må kunne lade sig gøre at formulere noget om de værdier, som er kommet til os udefra, fra Jerusalem, fra Athen, fra Rom, og noget om de værdier, som har dansk rod, og som alle kommer til udtryk i dansk kulturel og historisk tradition. Hvis vi ikke magter denne opgave, ser det i sandhed sort ud med hensyn til folkeskolens fremtid.

Ministeren har ikke lagt op til debat om folkeskolens struktur. Jeg vil dog gerne alligevel sige et par ord om denne.

Vores udgangspunkt er en erkendelse af, at eleverne møder med vidt forskellige forudsætninger, vidt forskellige evner og anlæg. De er ligeværdige, men de er forskellige, og dette udgangspunkt er man nødt til at tage hensyn til, når arbejdet skal tilrettelægges.